

Emilia Martin la aniversare

sau

despre cultul prieteniei

Dacă memoria nu mă înșală, pe *Emilia Martin* am cunoscut-o la unul dintre Simpozioanele Naționale de Etnologie organizate după 1990 de Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” din București. Entuziasmul de după evenimentele din 1989, generat și de politica de relaxare a guvernelor postdecembriste, a permis conducerii să organizeze *colocvii* și *simpozioane* în țară și chiar peste hotare (Ialoveni și Roma), la care să participe cercetători din toate țările locuite de

români. În acei ani am cunoscut o serie de folcloriști de peste Prut, din Serbia sau Ucraina. Printre colegii din Ungaria, am remarcat o tânără cu o excelentă pregătire etnologică, preocupată de sărbătorile calendaristice ale românilor din Ungaria. M-au impresionat îndeosebi considerațiile sale pline de realism, cu tentă sociologică, privind starea și statutul tradițiilor de iarnă în spațiul cercetat. Deși constata că în Ungaria numărul românilor descreștea continuu, cercetătoarea era încă optimistă și solicita colegilor de breaslă tezurizarea urgentă a tuturor tradițiilor românești din spațiul maghiar. O chema *Emilia Martin* și era muzeograf-etnograf la muzeul „Erkel Ferenc” din Gyula.

Siguranța convingerilor sale, dar și preocupările comune privind statutul și soarta obiceiurilor tradiționale în era globalizării, ne-au apropiat și ne-au făcut să sperăm, încă de la prima întâlnire, în posibilitatea unei colaborări transfrontaliere. Prilejul s-a ivit abia în 2013, când colega mea, Andreea Buzaș, obținuse o bursă doctorală care-i permitea să petreacă mai multă vreme în străinătate pentru a cunoaște realitatea etnografică din spațiul european. Cea care ne-a sărit în ajutor a fost buna noastră prietenă *Emilia Martin*, pe atunci director al muzeului „Erkel Ferenc” din Gyula. Deși se pregătea să se transfere la Muzeul „Munkácsy Mihály” din *Békéscsaba*, și-a făcut timp să o instaleze pe tânăra doctorandă de la Sibiu la o gazdă de excepție, educatoarea Cornelia Taga, care avea să-i prezinte întreaga comunitate românească din Gyula,

inclusiv membrii redacției săptămânalului *Foaia românească*. De-a lungul celor trei luni de ședere în Ungaria, Andreea Buzaș a cunoscut, datorită Emiliei, toate muzeele etnografice în aer liber și colecțiile importante din spațiul maghiar, trăind, așa cum a subliniat adeseori, o *experiență profesională unică*. Ba mai mult, Emilia i-a sugerat să viziteze și alte muzee de profil din Cehia, Austria și Danemarca, recomandând-o specialiștilor din aceste instituții. Sprijinul dezinteresat al Emiliei a avut efecte benefice asupra calității științifice a tezei de doctorat, subliniată – în repetate rânduri – de membrii comisiei de evaluare a lucrării. Dar cel mai important câștig al bursei doctorale din Ungaria rămâne *legătura specială*, de prietenie și colaborare, care s-a statornicit între instituțiile de profil din țara vecină și „Institutul de Cercetări Socio-Umane”. Emilia ne-a onorat cu prezența la aniversarea a șase decenii de activitate a institutului nostru, iar Andreea este prezentă cât se poate de des la Simpozionul organizat de *Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria*. Întâlnirile anuale de la Arad, prilejuite de *sesiunile de comunicări* transfrontaliere organizate de dr. *Rodica Colta* sau cele de la Conferințele „Asociației de Științe Etnologice din România” sunt tot atâtea prilejuri de a schimba informații științifice și cărți, de a colabora cât mai eficient – atât personal, cât și instituțional.

Prin *cărțile sale** și prin *revistele* sau volumele colective** pe care le

* *Sărbători calendaristice la românii din județul Bichiș* (A Békés megyei románok naptári ünnepei), Tankönyvkiadó, Budapest, 1987; *Date etnografice despre românii din Ungaria* (Adatok a magyarországi románok néprajzából), Gyula, 1995; *Vestigiile Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria* (A magyarországi román ortodox egyház kincsei), (társszerző: Csobai Elena), Gyula, 1999; *A magyarországi románok*, Változó világ 29. Útmutató Kiadó, (társszerzők: Petrusán György, Kozma Mihály), Győr, 2000; *Sărbătorile calendaristice ale românilor din Ungaria* (A magyarországi románok naptári ünnepei), Gyula, 2003; *Cânepa de la etnologie la ecologie. Un program cultural transfrontalier de revitalizare a culturii cânepii*, în colaborare cu Elena Rodica Colta, Elena Csobai, Arad, 2007; *Identitatea culturală contează. Un program transfrontalier de salvagardare a patrimoniului imaterial în DKMT – A kulturális identitás számít. Határon átvélő program a szellemi örökség megőrzéséért a DKMT régióban*, Kiadja az Arad Megyei Múzeum, Szerk.: Elena Rodica Colta, (társszerzők: Elena Rodica Colta, Elena Csobai), Arad, 2008; *Satul românesc și maghiar în contextul integrării în Uniunea Europeană – program transfrontalier de conservare a identității culturale locale. A román és a magyar falu az Európai Unió integráció tükrében – határon átvélő program a lokális kulturális identitás megőrzéséért*, Kiadja az Arad Megyei Múzeum és a Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága, Szerk.: Elena Rodica Colta, (társszerzők: Elena Rodica Colta, Elena Csobai, Ando György, Sorin Sabău, Gabriel Hălmăgean), Arad, 2009; *Români din Ungaria. Studii de etnologie*, Gyula, 2013.

** *Izvorul – revistă de etnografie și folclor; Din tradițiile populare ale românilor din Ungaria; Annales* – publicație a Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria ș.a.

redactează, dar mai cu seamă prin sesiunile de comunicări științifice pe care le organizează sau la care participă, Emilia Martin face eforturi susținute de a păstra și promova identitatea culturii și civilizației tradiționale românești din țara vecină.

La împlinirea acestei vârste rotunde (s-a născut în 5 decembrie 1959, la Gyula), redacția revistei „Studii și comunicări de etnologie” îi dorește multă sănătate și putere de muncă, să rămână același prieten sincer și generos și să aibă parte numai de bucurii și împliniri profesionale.

La mulți ani, draga noastră prietenă Emilia Martin!

Ilie MOISE